

МАНАЙЛО Федір Федорович (19. 10. 1910, с. Іванівці, нині Мукачів. р-ну Закарп. обл. — 15. 01. 1978, Ужгород) — живописець, графік, художник театру і педагог. Батько [І. Манайла](#), дід [В. Манайло-Приходько](#). Народний художник УРСР (1977). Член СХУ (1946). Навч. у Праз. вищій худож.-пром. школі (1928–34; викл. Е. Гофбауер, З. Кратохвіл). 1930 відвідав Францію. Працював в Ужгороді: викл. рисунка ремісн. школи (1937–45) та училища приклад. мистецтва (1945–55); водночас гол. художник Закарп. будинку нар. творчості (1947); голова Закарп. організації СХУ (1948–51); один з ініціаторів та організаторів Закарп. музею нар. архітектури та побуту; співпрацював із видавництвом «Карпати». Основні галузі — станк. і монум. живопис, станк. та книжк. графіка. Учасник обл., всеукр., зарубіж. мистецьких виставок від 1933. Персон. — в Ужгороді (1961, посмертні — 1979–80, 1985, 2000), Києві (1970, посмертна — 1990). Самобут. живописець з оригін. худож. стилем. Застосовував досягнення найновіших течій у європ. мистецтві — від імпресіонізму до сюрреалізму. Ранні твори позначені впливом експресіонізму і нар. творчості (картини на етногр.-побут. теми). Зазнав критики за етнографізм і формалізм. Оформив вистави: «Кандидат» за А. Бобульським (1939), «Вівчар» за М. Лугошом і В. Грабарем (1939), «Буря над хатою» (1940) і «Тиса тече» (1942) за Е. Калабішком, «Освідчення» за А. Чеховим (1940), «Коваль Вакула» за М. Гоголем, «Червона Шапочка» за Ш. Перро (обидві — 1941; усі — угро-рус. театр); «Російські люди» (1945, нар. театр) і «Під каштанами Праги» (1946) К. Симонова, «Добрі люди» за Г. Показниковим (1947), «Украдене щастя» І. Франка (1954), «Трембіта» за В. Масса (1962), «Ліс гуде» за Ф. Фаркошом (1964; усі — Закарп. укр. муз.-драм. театр). Консультував під час зйомок х/ф «Тіні забутих

предків» (1964, реж. С. Параджанов), «Все перемагає любов» (1987, реж. М. Машченко). Відродив гравірування декор. гарбузів (1965–75). Створював ескізи мозаїч. панно, афіш і плакатів, проектував костюми для Закарп. нар. хору і рекреац. комплекс ресторанів-коліб (1968–69), мозаїки для фасадів і фойє клубів, кінотеатрів, ресторанів, готелів, турбаз, автобус. зупинок. Окремі роботи зберігаються у музеях Києва, Ужгорода, Чернівців, Львова, Одеси, Харкова, Запоріжжя, Праги, Будапешта. Серед учнів — [Й. Бабинець](#), [П. Бедзир](#), [В. Габда](#), [Н. Герц](#), [Я. Захарчишин](#), [І. Ілько](#), [Ф. Коложварі](#), [С. Мальчицький](#), [В. Микита](#), [В. Михайлюк](#), [В. Приходько](#), [М. Романишин](#), [Й. Рушак](#), [В. Сабов](#), [І. Скобало](#), [Ю. Сташко](#). В Ужгороді 1980 засн. [Манайла Ф. Меморіальний будинок-музей](#). (Див. іл. на с. 405).

Основні твори

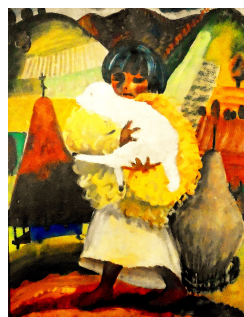
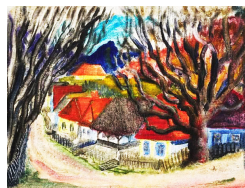
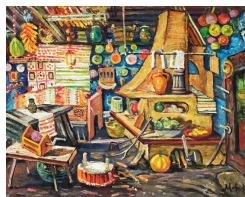
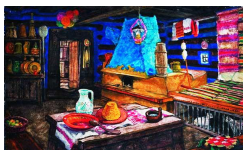
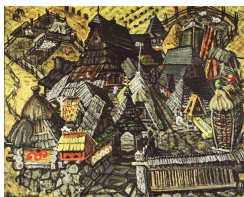
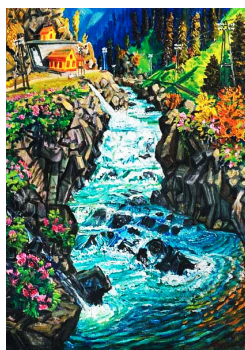
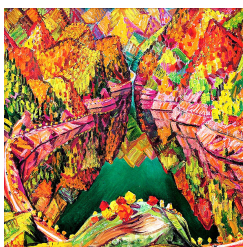
живопис — «Морозик» (1930), «Дідо-бідняк» (1932), «На Івана Купала», «Червоні гори» (обидва — 1933), «Хлопчик з ягнятком» (1937), «По селу» (1938), «Сліпий», «Гуцулка», «Пасічник» (усі — 1939), «Прощання нареченої», «Скорбота» (обидва — 1940), «Молоді» (1941), «Гуцульське весілля» (1942), «Ждемо», «Тяжке життя» (обидва — 1943), «Весілля» (1945), «Табун гуцульських коней» (1947), «Праліс» (1951), «Пошта на полонину», «Остання чорноріцька гать» (обидва — 1952), «Лісосіка» (1954), «Гуцульські полонини», «Вересень», «Колочава» (усі — 1956), «Село у горах» (1958), «Над Тисою», «Долина вже квітне», «Весна в Карпатах» (усі — 1961), «Озеро у Вільшанах» (1963), «Біля вогнища» (1966), «Весела робота» (1968), «Коляда» (1969), «Гуцульська гражда» (1970-і рр.), «Вільшанське озеро», «Шаянські гори» (обидва — 1974), «Обороги», «Борня за волю» (обидва — 1975), «Інтер'єр гуцульської хати», «Все в квіту», «Гуцульська комора» (усі — 1976); іл. — до повісті «Захар Беркут» І. Франка (1947), зб. «Російські та українські народні казки» (1957), зб. «Народні балади Закарпаття» (1959, спільно з А. Кашшаєм; усі — Ужгород); серії — акварелей «Кримські пейзажі» (1962–64); монотипів «За мотивами народних легенд і балад Закарпаття» (1964–74); мозаїки — для магазинів «Променисте» (Ужгород), «Троянда Закарпаття» (Київ; обидва — 1970-і рр.), ресторанів «Скала» (Ужгород), «Верховина» (Київ; обидва — 1968) і «Чардаш» (м. Ялта, АР Крим, серед. 1970-х рр.), готелів «Верховина» (Київ, поч. 1970-х рр.), «Ужгород» (Ужгород, 1971), турбази «Латориця» (м. Мукачеве Закарп. обл., серед. 1970-х рр.).

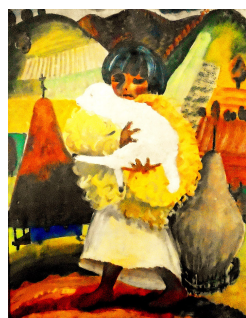
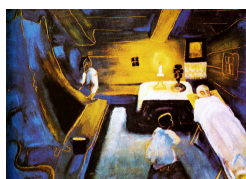
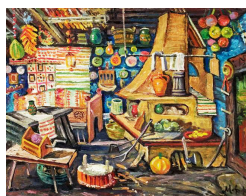
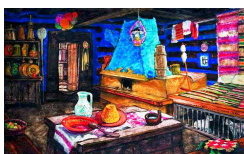
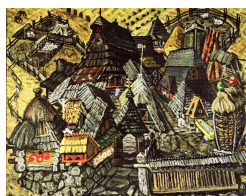
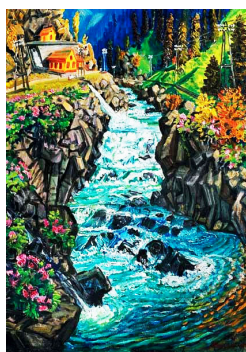
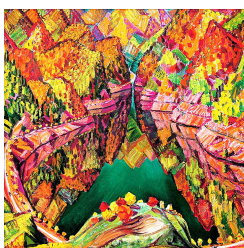
Рекомендована література

1. Старе й нове Закарпаття: Персон. виставка творів художника Ф. Манайла: Каталог. Уж., 1961;
2. Федір Манайло: Альбом. К., 1970;
3. Федака П. М. Народна творчість і побут Закарпаття у творчості художника Федора Манайла // НТЕ. 1979. № 4;
4. Островський Г. Країна Федора Манайла // Жовтень. 1984. № 1;
5. Цельтнер В. Федор Федорович Манайло. Москва, 1986;
6. Федір Манайло: Каталог. К., 1990;
7. Про життя і творчість народного художника України Федора Федоровича Манайла: Зб. ст. та дослідж. наук. працівників мемор. будинку-музею митця. Уж., 2006;
8. Manajl család mvszei. Ismerteti illusztrativ kiadvny. Budapest, 2006;
9. Кіак М. Федір Манайло як явище національної історії // ОМ. 2007. № 1;
10. Зайцев О. Майстри закарпатської сценографії ХХ сторіччя. Уж., 2007;
11. Федір Манайло. Життя і творчість. 1910–1978: Альбом. Уж., 2010.

О. В. Юрченко-Микита

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Манайло Федір Федорович / О. В. Юрченко-Микита // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-65642>. – Останнє поновлення : 2025.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).